

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
 Проректор
 з науково-методичної та навчальної
 роботи

 О.Б. Жильцов
 “ 04 ” * 09 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКАДЕМІЧНИЙ РИСУНОК

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво*

Освітній рівень перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.
 ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
 Ідентифікаційний номер документа: 1598/114
 Заступник директора з науково-методичної роботи.
 Начальник відділу
 моніторингу якості освіти
 Програма № 1598/114

 (підпис) (прізвище, ініціали)
 «   » 20 14 р.

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Академічний рисунок» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*».

Розробник: викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка
Жиров Василь Володимирович

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

Ю. В. Романенкова

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
I. Опис навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	9
IV. Навчально-методична карта дисципліни	20
V. Система поточного та підсумкового контролю	22
Рекомендована література.....	26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Академічний рисунок» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який укладено кафедрою образотворчого мистецтва відповідно до навчального плану для галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» освітнього рівня першого (бакалаврського) денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Академічний рисунок», складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Під час занять студенти набувають ґрунтовних теоретичних знань та практичних вмінь з технології «Академічного рисунку», вивчають закони побудови графічного твору, технологічні особливості матеріалів.

Основні форми організації навчальної роботи – в аудиторії, за натурою, під контролем педагога, а також самостійно: за натурою, з пам'яті.

Курс «Академічний рисунок» має практичне спрямування.

Мета курсу — професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності, обумовленої знанням технік, матеріалів, технології рисунку і здатного до самостійного творчого вирішення завдань педагогічної образотворчої діяльності. Знання з «Академічного рисунку» закріплюються в процесі виконання практичних робіт.

Завдання курсу:

- надати знання теоретичних основ дисципліни «Академічний рисунок»;
- навчити практичних навичок роботи у графічній техніці;

Під час практичних занять та самостійної роботи, використовуючи набуті знання з «Академічного рисунку» формуються загальні та фахові компетентності.

Загальні компетентності (світоглядна, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька і самоосвітня), а саме:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- уміння оцінювати й модифікувати освоєні наукові методи і засоби художньої діяльності;
- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію.

Фахові компетентності (організаційна, мистецтвознавча) та **спеціальні** (художньо-творча), а саме:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світового та вітчизняного візуального мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення предметно-просторових композицій;
- здатність виконувати з натури, по пам'яті та за уявою твори у графічній техніці;
- здатність виконувати самостійну роботу в різних жанрах образотворчого мистецтва, використовуючи знання виражальних засобів «Академічного рисунку»;
- здатність вірно та виразно промодельовувати форму, спираючись на знання з «Академічного рисунку».

Програма передбачає послідовне вивчення матеріалу шляхом виконання різних завдань з натури, що є важливою ланкою в опануванні предмета. Вивчення натури в процесі виконання рисунку має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, пластичних, просторових, світлотіньових співвідношень. Вся система навчання «Академічного рисунку» повинна сприяти розвитку образного і абстрактного

мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з природи. Кожне наступне завдання ускладнюється методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів та способів зображення. Кожне наступне завдання ускладнюється відповідно рівню розвитку студентів.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- теоретичну підготовку з основ «Академічного рисунку»;
- практичну роботу – навчальні завдання;
- навчально-творчу діяльність в період виконання самостійних робіт.

Викладання «Академічного рисунку» зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

В процесі навчання викладач повинен зосередити увагу студентів на вирішенні завдань програми, формуючи у них професійний і культурний рівень майбутнього фахівця.

Після завершення курсу навчання студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з предмета «Академічний рисунок»;
- вміти застосовувати їх для втілення творчого задуму в художньо-образну структуру композиції.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є

виконання повного обсягу практичних завдань, здійснення самостійної роботи студентів.

При складанні програми навчальних завдань за організаційну одиницю було взято 2 навчальні години (одна навчальна година дорівнює 40 хв.).

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Академічний рисунок»

Найменування показників		Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)	
5 семестр	6 семестр	Шифр та назва галузі знань 0202 Мистецтво Шифр та назва напрямку підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*» Освітній рівень перший (бакалаврський)	Нормативна	
Кількість кредитів, відповідних ECTS:			Рік підготовки: 3-й	
3	3		5 семестр	6 семестр
Змістових модулів:			Аудиторні заняття:	
1	1		60 год.	56 год.
Загальна кількість годин:			Практичні:	
90	90		60 год.	56 год.
Тижневих годин для денної форми навчання:			Самостійна робота:	
Аудиторних:			24 год.	28 год.
4	4		Модульний контроль:	
Самостійної роботи студентів:			6 год.	6 год.
2	2		Підсумковий контроль:	
			залік	залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		п	с.р.	м.к.
5 семестр.				
Змістовий модуль 1.				
Тема 1. Малюнок скелета людини (2 повороти)		12		
Тема 2. Малюнок фігури людини з промальовуванням скелета (2 повороти)		12		
Тема 3. Анатомічна фігура (2 повороти)		12		
Тема 4. Постать людини (2 повороти)		12		
Тема 5. Гіпсова фігура торс Венери		12		
Тема 6. Частина тіла людини (6 частин)			24	
Усього годин у 5 семестрі:	90	60	24	6

6 семестр.				
Змістовий модуль 2.				
Тема 1. Гіпсова фігура Венери		8		
Тема 2. Постать людини		12		
Тема 3. Чоловіча пів постать що сидить		12		
Тема 4. Жіноча пів постать що сидить		12		
Тема 5. Одягнена фігура		12		
Тема 6. Малюнки скелета в різних рухах за уявою (Зруха скелета)			8	
Тема 7. Начерки фігури людини (40 начерків)			20	
Усього годин у 6 семестрі:	90	56	28	6

ІІІ. ПРОГРАМА

5 СЕМЕСТР

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Малюнок скелета людини (2 повороти). (12 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення конструктивне з введенням світлотіні.

На одному аркуші виконуються два малюнка: вид спереду і вид ззаду (або в три чверті спереду і в три чверті ззаду). Основне завдання – вивчення загальної форми скелета і окремих його частин.

Скелет складається з численних кісток, різних за розмірами і формою. Недоліком в малюнках скелета є «перерахунок» кісток скелета. Найбільш дрібно зазвичай зображуються кисті, стопи, грудна клітка, тобто форми, зібрані з багатьох кісток. Тому при малюванні скелета особливо важливо вміння бачити загально і просторово, передавати велику форму та підпорядковані їй деталі. Дозволені і деякі спрощення: наприклад, грудну клітку можна передати загальною формою, не малюючи ребра, частково спрощена може бути і форма стопи.

Уважно опрацьованими повинні бути суглоби: плечові, ліктьові, тазостегнові, колінні і гомілковостопні. Це робиться не тільки через їх конструктивну функцію. Суглоби в значній мірі виходять до поверхні тіла, беручи участь в формуванні форми фігури. З тієї ж причини уважно слід вивчати форму ключиць, лопаток, тазу, а також кистей і стоп.

Вивчати форму скелета, треба малюючи парними формами, постійно їх порівнюючи. Аналізуючи кожен форму на вигляді спереду і вигляді ззаду, перевіряючи, як поверхня форм загортається, скорочуючись, на одному повороті і виходить на іншому.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

**Тема 2. Малюнок фігури людини з промальовуванням скелета
(2 повороти). (12 год.)**

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення конструктивне з введенням світлотіні.

На одному аркуші виконуються два малюнка фігури натурника, що стоїть – вид спереду і зі спини. Натурник ставиться з опорою на одну ногу.

Обидва малюнка виконуються легким контуром. У контурні малюнки фігури з натури малюється скелет. Основне завдання цього малювання це аналіз розташування скелета в тілі людини. В цьому малюнку головним є скелет, котрий промальовується активно, його форма виявляється світлотінню і вирішується просторово.

Слід акцентувати і особливо уважно вивчати форму кісток скелета, що близько підходять до шкірного покриву, безпосередньо визначають форму фігури. У малюнку скелета повинна бути підкреслена конструкція як загальної форми, так і окремих кісток.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Тема 3. Анатомічна фігура (2 повороти). (12 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення конструктивне з введенням світлотіні.

На одному аркуші виконуються два малюнка анатомічної фігури Гудона: вид спереду і вид ззаду. Для спрощення завдання анатомічна фігура малюється, без рук.

Завдання – поставити фігуру на площину, визначити її рух і пропорції, виконати конструктивно-анатомічний аналіз форми. Малюнки виконуються без

фону.

У малюнках важливо передати велику форму фігури, домогтися її цілісності. Робота не повинна зводитися до окремого змальовування м'язів. У фігурі повинні бути ясно визначені великі маси м'язів, виявлені зони грудної клітки і таза.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Тема 4. Постать людини (2 повороти). (12 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення конструктивне з введенням світлотіні.

Завдання, аналогічне малюванню скелета і анатомічної фігури в двох поворотах, з тією ж метою вивчення форми.

Фігура ставиться з опорою на одну ногу, в просту позу, ясну по руху. На одному аркуші виконуються два малюнки – види спереду і ззаду.

Вивчення форми фігури людини з двох сторін дає можливість скласти про неї більш повне уявлення. Аналізуючи форму фігури, треба намагатись прослідкувати, як вона завертає на одному повороті і виходить на іншому, виявити її конструктивну будову. Поворот спереду є головним, йому приділяється більше уваги. Він, як правило, більш ретельно опрацьовується і несе на собі велике тональне навантаження.

На живий натурі складніше побачити конструктивно-анатомічну будову фігури, ніж на анатомічній фігурі. Тому, малюючи живу модель, слід активно користуватися анатомічними таблицями.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Тема 5. Гіпсова фігура торс Венери. (12 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення конструктивне з введенням світлотіні.

Торс Венери це прекрасний класичний зразок скульптури оголеного жіночого тіла, в якому поєднуються ясність руху, гармонія пропорцій і цілісність форми. Зліпок цієї статуї є ідеальною моделлю для першого малюнка великої гіпсової фігури.

Завдання малюнка – передати вище перелічені чисельні якості скульптури. В малюнку потрібно переконливо поставити фігуру на площину. Ліплення тоном такої великої форми вимагає уважного спостереження за рухом світла за формою, за поступовим зменшенням освітленості її поверхні в міру віддалення від джерела світла.

Малюнок виконується з фоном, тобто вимогою до малюнка є рішення форми в конкретному середовищі. Для того, щоб домогтися враження заглибленості фігури в простір, потрібно уважно простежити її «торкання» до тла. Повороти форми повинні бути живими, постійно змінюватися, стаючи то світліше фону, то щільніше. Змінюватися повинна і чіткість країв форми, будуючи простір.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 6. Частина тіла людини (6 частин). (24 год.)

Розмір: формат А-2.

Матеріал: графітний олівець.

Рішення конструктивне з введенням світлотіні.

Дане завдання складається з циклу малюнків, в яких уважно вивчається форма частин тіла людини, торса, рук і ніг (тобто всієї фігури людини, виключаючи голову). Стопи і кисті рук малюються ще окремо в різних положеннях, враховуючи їх важливу роль в зображенні людини, а також

особливу складність форми. Завдання малюнків це конструктивно-анатомічний аналіз форми.

Форма частин тіла людини вивчається по скелету і гіпсових зліпках м'язового покриву. Зліпок і відповідні кістки скелета малюються в одному повороті на одному аркуші, що дозволяє ефективно вивчати анатомічну будову кожної частини тіла.

Гіпсові зліпки частин тіла людини і скелет є складними формами з великою кількістю деталей. Працюючи над рельєфом окремих м'язів і кісток, необхідно підпорядковувати їх великої формі, ясно визначаючи в малюнку їх поверхню.

1. Малюнок скелета грудної клітини з плечовим поясом і тазом. Скелет торса людини складається з багатьох деталей, тому дуже важливою побачити і виявити його велику форму. У плечовому поясі необхідно передати зв'язок лопатки і ключиці, їх положення щодо грудної клітини. Грудна клітина повинна зображуватися підкреслено просторово; малюючи ребра, потрібно піклуватись насамперед про велику формі грудної клітини (наприклад, якщо ближні і далекі частини ребер зображати з однаковим контрастом і чіткістю, грудна клітина вийде смугастої і плоскою). Форма таза повинна бути вирішена конструктивно ясно.

2. Малюнок торса. Побудову торса необхідно вести з застосуванням допоміжних ліній і точок, в першу чергу серединної лінії, яремної ямки і пуповиною. У малюнку важливо передати велику форму торса, виявити обсяг грудної клітини під м'язами.

Додатково намалюйте торс ззаду. Ззаду торс будується по лінії хребта, кінців ключиць, кутам лопаток, сьомого шийного хребця, який відокремлює шийний відділ хребта від грудного. Сьомий шийний хребець виділяється більшим розміром щодо сусідніх хребців.

3. Малюнок руки. На аркуші компонується гіпсовий зліпок випрямленої або зігнутої руки і в тому ж положенні скелет руки. У малюнку гіпсового зліпка

наряду з вивченням форми окремих м'язів потрібно передати, як м'язи зібрані в великі форми, блоки. Ці блоки повинні бути акцентовані і, в свою чергу, становити більшу форму руки. У гіпсовому зліпку уважно простежте скелет, знайдіть, де він виходить на поверхню форми.

4. Малюнок ноги. На аркуші компонується гіпсовий зліпок випрямленої або зігнутої ноги і в тому ж положенні скелет ноги. У малюнку гіпсового зліпка важливо акцентувати великі маси м'язів, яки складають велику форму ноги. У малюнку зліпка повинно бути уважно простежено скелет і акцентований в тих місцях, де він виходить на поверхню форми.

5. Малюнки кистей рук. На аркуші компонується кілька малюнків кисті в різних положеннях. Малюючи кисті рук, важливо акцентувати зчленування суглобів. Це надає малюнку необхідну анатомічну переконливість. Для передачі конструкції кисті потрібно вірно взяти по тону площині, утворені фалангами пальців; важливо бачити і зображати не окремі пальці, а ряди фаланг цілком.

6. Малюнки стопи. На аркуші компонується кілька малюнків стопи в різних положеннях. Малюючи стопу, важливо фіксувати зовнішній і внутрішній склепіння (підйом) стопи. Сухожилля, вени та інші деталі передаються супідрядне великої формі. У пальцях ніг, так само як і при малюванні пальців рук, потрібно акцентувати фаланги і суглоби.

Малювання в цілому повинне носити аналітичний характер. Під час виконання малюнків необхідно користуватися підручниками пластичної анатомії або малюнка, що містять анатомічні таблиці. Бажано, щоб малюнки, наведені в підручнику, ясно передавали конструктивну і анатомічну будову форми.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

6 СЕМЕСТР
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Гіпсова фігура Венери. (8 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення тональне.

Пропонується виконати малюнок з гіпсової моделі статуї Венери. Статуя представляє собою оголену фігуру жінки в складному русі. Малюнок виконується з фоном.

Головним і найбільш важким завданням є побудова фігури, її постановка на площину. Фігура спирається на одну ногу, але має деякий гвинтовий поворот, торс має невеликий нахил, голова повернута. Потрібно домогтися переконливості в передачі руху фігури, рівноваги в постановці її на площину.

У малюнку важливо передати естетику форми фігури; статуя виключно красива по своєму пластичному рішенню. Тональний рішення повинно включати в себе завдання побудову об'єму тоном, виявлення характеру загального розповсюдження світла за формою, передачі простору і матеріальності гіпсу.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Тема 2. Постать людини. (12 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення тональне.

Фігура ставиться в нескладній позі з третьою точкою опори (зазвичай з жердиною). Малюнок виконується з фоном. Основна задача це поглиблене вивчення природи в середовищі.

Як завжди при зображенні фігури людини, важливо точно передати

пропорції і рух фігури. Особливу увагу треба приділити постановці фігури на площину: при перенесенні частини ваги фігури на третю точку опори центр ваги фігури зрушиться в сторону третьої точки опори. Чим сильніше людина буде спиратися на третю точку опори, чим значнішу частину своєї ваги вона буде на неї переносити, тим більше буде зрушуватися центр ваги.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Тема 3. Чоловіча пів постать що сидить. (12 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення світлотіньове.

Малюється натурник що сидить. У малюнку необхідно передати рух, характер, анатомічну і конструктивну будову фігури. Фон може не вводитися або вводитися частково для кращого вписування пів постаті в оточення, виявлення світла на формі, виділення головного.

У цьому завданні є знайомство з специфікою зображення пів постаті. Вона полягає в особливій важливості і складності знаходження точного формату листа і композиційного розміщення в ньому пів постаті. Перш за все потрібно знайти правильний «обріз» фігури, тобто визначити, на якому рівні нижній край образотворчої площині перетне фігуру.

Найпоширеніша помилка в компоновки пів постаті що сидить це коли фігуру «Садять на раму». Таке відчуття виникає, коли відстань між стегном зображеної пів постаті і нижнім краєм образотворчої площині занадто мало або взагалі відсутнє. Поле з низу не повинно бути і занадто великим, щоб не були «обрізані» лише стопи. Необхідно точно розраховувати поля праворуч і ліворуч від фігури, так як від цього теж багато в чому залежить її сприймання. Наприклад, слід уникати випадкового упора коліна, ліктя або кисті руки в край образотворчої площині.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Тема 4. Жіноча пів постать що сидить. (12 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення тональне.

Це тривалий малюнок з фоном. У ньому потрібно передати характер моделі, виявити форму фігури під складками одягу. Відповідально поставитись до композиції малюнка.

В даному завданні ми в повній мірі наблизились до завдань портрета пів постаті, портрета-фігури. У такому зображенні людини особливо важливою вимогою стає виділення головного і підпорядкованість головному інших елементів зображення. У більшості випадків головним у фігурі є голова, яка повинна бути виділена контрастами і чіткістю торкань, уважністю опрацювання форми. Друге місце за важливістю в портреті зазвичай займають кисті рук. Саме голова і руки людини найбільшою мірою виражають її характер і внутрішній стан. Важливо розвинути в собі вміння визначати ступень важливості будь-якого елемента фігури, а також її оточення з урахуванням різного характеру постановок, різних композиційних і просторових рішень малюнків, етюдів. Уміння бачити головне в навколишньому допоможе домогтись цілісності, виразності рішень і в вигаданих композиціях.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Тема 5. Одягнена фігура. (12 год.)

Розмір: формат А-1.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення тональне.

Малюнок одягненої фігури повинен продемонструвати суму отриманих за рік знань. Загальні вимоги до цього підсумкового завданням це передача

пропорцій і руху, конструктивно-анатомічна будова фігури, виділення головного.

Треба створити в малюнку образ людини. Для цього, по-перше, необхідне виразне композиційне рішення. По-друге передати характер і настрої моделі. Важливо, щоб на всіх етапах роботи над малюнком було виділене головне в фігурі, це голова і кисті рук.

Уважно прослідкуйте форму фігури під одягом. Проаналізуйте характер одягу, характер складок, їх розташування на фігурі, виконайте їх відбір. Складки можуть підкреслювати характер людини, посилювати загальний настрої в творі. Тому потрібно навчитися розуміти, яким чином і яку участь складки приймають в створенні художнього образу.

Завершуючи роботу над малюнком, перевірте цілісність його сприйняття, точність просторового і тонального рішення.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 6. Малюнки скелета в різних рухах за уявою (три рухи скелета). (14 год.)

Розмір: формат А-2.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення конструктивне з введенням світлотіні.

Подальше вивчення нового матеріалу доцільно почати з повторення матеріалу пройденого. З цією метою корисно виконати за поданням три короткострокових малюнка скелета в русі на одному аркуші. У них перевіряється знання форми скелета, вдосконалюється вміння малювати скелет в різних рухах і поворотах.

Рухи потрібно вибирати ясні і нескладні. У формі скелета потрібно виявити

конструкцію; в трактуванні форми допускаються певні спрощення з метою домогтися максимальної ясності в передачі її конструктивного устрою, функціональності, її конструктивної основи. Особливу увагу треба приділити точності у визначенні форми суглобів і частин скелета, що беруть участь в утворенні форми фігури.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Тема 7. Начерки фігури людини (40 начерків). (14 год.)

Розмір: формат А-4.

Матеріал: графітний олівець, вугіль, сангіна, соус.

Рішення щодо вибору.

Виконуються начерки фігури людини в різних нескладних рухах. Завдання полягає в тому, щоб за короткий термін скупими засобами (лінія, пляма, форма) передати рух і пластичну характеристику, анатомічну будову фігури.

Можна спробувати урізноманітнити рішення нарисів: лінійне, лінійне з введенням тональної плями, світлотіньове. В одних начерках можна акцентувати конструкцію фігури, в інших – передати її пластичне або мальовниче сприйняття.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Академічний рисунок»

5 семестр

разом 90 год., з них: практичні заняття – 60 год., самостійна робота – 24 год., модульний контроль – 6 год.

Змістовий модуль 1.

Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Малюнок скелета людини (2 повороти) 16 б.	Тема 6. Частини тіла людини (6 частин) 30 б.
Тема 2. Малюнок фігури людини з промальовуванням скелета (2 повороти) 16 б.	
Тема 3. Анатомічна фігура (2 повороти) 16 б.	
Тема 4. Постать людини (2 повороти) 16 б.	
Тема 5. Гіпсова фігура торс Венери 16 б.	
Разом – 80 б.	Разом – 30 б.
МК (перегляд) – 25 б.	
Разом – 135 б.	
коефіцієнт визначення успішності – 1,35 ; наприклад: 135 балів : 1,35 = 100 б. А за шкалою Університету	
Залік	

Навчально-методична карта дисципліни «Академічний рисунок»

6 семестр

разом 90 год., з них: практичні заняття – 56 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 6 год.

Змістовий модуль 2.	
Практичні заняття	Самостійна робота
<p>Тема 1. Гіпсова фігура Венери</p> <p style="text-align: right;">14 б.</p> <p>Тема 2. Постать людини</p> <p style="text-align: right;">16 б.</p> <p>Тема 3. Чоловіча пів постать що сидить</p> <p style="text-align: right;">16 б.</p> <p>Тема 4. Жіноча пів постать що сидить</p> <p style="text-align: right;">16 б.</p> <p>Тема 5. Одягнена фігура</p> <p style="text-align: right;">16 б.</p>	<p>Тема 6. Малюнки скелета в різних рухах за уявою (Зрухи скелета)</p> <p style="text-align: right;">15 б.</p> <p>Тема 7. Начерки фігури людини (40 начерків)</p> <p style="text-align: right;">200 б.</p>
Разом – 78 б.	Разом – 215 б.
МК (перегляд) – 25 б.	
Разом – 318 б.	
коефіцієнт визначення успішності – 3,18 ; наприклад: 318 балів : 3,18 = 100 б. А за шкалою ECTS	
Залік	

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Академічний рисунок» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (із застосуванням визначеного коефіцієнта). Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. IV).

Поточний контроль (оцінка роботи на практичних заняттях) здійснюється у вигляді перегляду по завершенні кожної теми практичних занять. За завершену роботу студент отримує максимально 10 балів, як що робота недороблена бали знижуються пропорційно завершеності роботи. Отриманий на перегляді бал підсумовується з балом за відвідування. Самостійна робота оцінюється окремо. Максимальна кількість балів за кожне завдання самостійної роботи 5 балів. Роботи, що не відповідають темам не розглядаються.

Модульний контроль здійснюється у вигляді перегляду. На перегляді кожна тема практичних занять та самостійної роботи розглядається (оцінюється) окремо відповідно критеріям оцінювання МК (перегляд) та вираховується середньоарифметичний бал. Роботи, що не відповідають темам не розглядаються.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях.

Критерії оцінювання МК (перегляд)

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Відповідність завданню (розмір, матеріал)	5
2	Композиційне рішення	5
3	Передача пропорцій, конструктивна побудова	5
4	Передача об'єму, тонове рішення	5
5	Завершеність роботи	5
	Всього	25

**Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю**

5 семестр			
Вид діяльності	Макс. кількість балів	Одиниць	Всього
Відвідування практичних занять	1	30	30
Робота на практичних заняттях	10	5	50
Самостійна робота	5	6	30
МК (перегляд)	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал			135
коефіцієнт визначення успішності – 1,35; наприклад: 135 балів : 1,35 = 100 б. А за шкалою ECTS			

**Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю**

6 семестр			
Вид діяльності	Макс. кількість балів	Одиниць	Всього
Відвідування практичних занять	1	28	28
Робота на практичних заняттях	10	5	50
Самостійна робота	5	43	215
МК (перегляд)	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал			318
коефіцієнт визначення успішності – 3,18; наприклад: 318 балів : 3,18 = 100 б. А за шкалою ECTS			

Розподіл балів, які отримують студенти

5 семестр										
Поточне тестування та самостійна робота						МК (перегляд)	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта	
Змістовий модуль 1.										
T1	T2	T3	T4	T5	T6					
16	16	16	16	16	30	25	135	1,35	100	
коефіцієнт визначення успішності – 1,35; наприклад: 135 балів : 1,35 = 100 б. А за шкалою ECTS										
6 семестр										
Поточне тестування та самостійна робота							МК (перегляд)	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Змістовий модуль 2.										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7				
14	16	16	16	16	15	200	25	318	3,18	100
коефіцієнт визначення успішності – 3,18; наприклад: 318 балів : 3,18 = 100 б. А за шкалою ECTS										

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2008. - 478 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
2. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
3. Фрэнкс Д. Рисунок карандашом / Джин Фрэнкс; пер. с англ. Е. Ильиной. – М.: АСТ: Астель, 2007. – 63 [1] с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/1137/>)
4. Чиварди Д. Рисунок. Художественный образ в анатомическом рисовани / Д. Чиварди. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 168 с., илл. (Серия «Классическая библиотека художника») (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/3259/>)
5. Шерезов Е. В. Основы композиции; Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2109 «Черчение, рисование и труд» / Е.В. Шерезов. – М.: Просвещение, 1979. – 303с., ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).

Додаткова:

6. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка / Ю. М. Ятченко. – К.: НАУ, 2005. – 60 с.
7. Норлинг Э. Объемный рисунок и перспектива / Э Норлинг; пер. М. Авдониной. – М.: Изд-во Эксмо, 2004. – 160 с., ил.
8. Лумис Э. Обнаженная натура. Руководство по рисованию / Эндрю Лумис; [пер. с англ. А. Куняева]. – М.: Эксмо, 2012. – 208 с.: ил.